

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA

Lietuvos Respublikos Seimo
Peticijų komisijai

2025-02-28 Nr. (1.18-2025-56)2-
Į 2025-02-13 Nr. S-2025-807

DĖL TEODORO ISMAILOVO PETICIJOS

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė susipažino su Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisijos pateiktu Teodoro Ismailovo kreipimusi (peticija) dėl Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 30 straipsnyje įtvirtintų darbo, paslaugų teikimo, savanoriškos, individualios ir kitos veiklos, praktikos ir stažuotės, susijusios su vaikais, apribojimų (toliau – draudimas dirbti su vaikais), taikomų asmenims, pripažintiems kaltais už seksualinius nusikaltimus (nusikalstamas veikas žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, dėl vaiko išnaudojimo pornografijai, pelnymosi iš nepilnamečio asmens prostitucijos, nepilnamečio asmens įtraukimo į prostituciją ar disponavimo pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas arba asmuo pateikiamas kaip vaikas, vaiko pirkimo arba pardavimo) ar kitus tyčinius sunkius ir labai sunkius nusikaltimus, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs ar panaikintas, atleistiems nuo baudžiamosios atsakomybės ir kt. bei pareiškėjo nuomone, kad draudimo dirbti su vaikais taikymas asmenims, teistiems už tyčinius sunkius ir labai sunkius nusikaltimus, kurie nėra susiję su vaikais, nukreipti prieš vaikus, prieštarauja teisingumo, protingumo ir proporcingumo principams, atima asmens teisė rinktis darbą, stigmatizuoja ir diskriminuoja dėl jo praeities.

Pareiškėjo nurodytų aplinkybių ir argumentų kontekste, paminėtina, kad Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (toliau – VTAPI) draudimas dirbti su vaikais buvo įtvirtintas 2015 metais – įstatymų leidėjas nurodė, kad draudimas dirbti su vaikais taikomas asmenims, pripažintiems kaltais už seksualinius nusikaltimus, neatsižvelgiant į teistumo išnykimą ar panaikinimą¹. 2017 metais² draudimas dirbti su vaikais buvo išplėstas, nurodant, kad jis taikomas ir asmenims, pripažintiems kaltais už kitus tyčinius sunkius ar labai sunkius nusikaltimus prieš vaikus, neatsižvelgiant į teistumo išnykimą ar panaikinimą, jeigu nuo nusikalstamos veikos padarymo nėra praėję 25 metai. 2019 metais³ minėta įstatymo nuostata dėl 25 metų termino taikymo buvo panaikinta – įstatymų leidėjas įtvirtino draudimą dirbti su vaikais asmenims, pripažintiems kaltais už seksualinius nusikaltimus, taip pat kitus tyčinius sunkius ar labai sunkius nusikaltimus, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs ar panaikintas. 2024 metais⁴, įstatymų leidėjas patikslino įstatymo nuostatas, reglamentuojančias draudimą dirbti su vaikais,

¹ 2015 m. spalio 20 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo NR. I-1234 1, 43, 47 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 57¹ straipsniu ir priedu įstatymas Nr. XII-1965.

² 2017 m. rugsėjo 28 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo NR. I-1234 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-643.

³ 2019 m. balandžio 11 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo NR. I-1234 2, 3, 4, 9, 12, 14, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 41, 42, 43, 49, 50 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 36¹, 36², 36³, 36⁴, 36⁵ straipsniais ir 38, 39, 40 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XIII-2035.

⁴ 2024 m. liepos 11 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo NR. I-1234 2, 19, 30, 36, 36³, 36⁴, 45 IR 50 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 36⁶ straipsniu įstatymas, Nr. XIV-2915.

nurodydamas, kad šis draudimas taikomas ne tik asmenims, pripažintiems kaltais dėl seksualinių nusikaltimų, taip pat dėl kitų tyčinių sunkių ar labai sunkių nusikaltimų, neatsižvelgiant į tai, ar teistumas yra išnykęs ar panaikintas, tačiau taip pat ir asmenims, padariusiems seksualinius nusikaltimus, bet atleistiems nuo baudžiamosios atsakomybės, taip pat padariusiems kitus tyčinius sunkius ar labai sunkius nusikaltimus, bet atleistiems nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą arba jei kaltininkas ir nukentėjęs asmuo susitaikė, arba jei yra lengvinančių aplinkybių, arba jei asmuo aktyviai padėjo atskleisti organizuotos grupės, teroristinės grupės ar nusikalstamo susivienijimo narių padarytas nusikalstamas veikas, arba jei asmuo yra pranešėjas.

Remiantis aukščiau išdėstytu, akivaizdu, kad VTAPĮ nuostatos dėl draudimo dirbti su vaikais buvo ne kartą keičiamos, tačiau, vaiko teisių apsaugos kontrolierė neturi duomenų, jog įstatymų projektų rengimo ir (ar) jų priėmimo metu vyko diskusijos dėl šiuo draudimu (galimai) pažeidžiamų teisingumo, protingumo ir proporcingumo principų ir (ar) prieštaravimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims ir (ar) Europos Sąjungos teisės aktams. Vaiko teisių apsaugos kontrolierės nuomone, nors draudimas dirbti su vaikais galiojo ne vienerius metus, jo įgyvendinimui nebuvo skirtas tinkamas dėmesys. Todėl, įstatymų leidėjui 2024 metais priėmus minėtus VTAPĮ 30 straipsnio „Darbo, paslaugų teikimo, savanoriškos veiklos, individualios veiklos, praktikos ir stažuotės, susijusios su vaikais, apribojimo“ pakeitimus, reglamentavus draudimo dirbti su vaikais įgyvendinimo ir atsakomybės taikymo mechanizmą, kilo diskusijos.

Turint omenyje pareiškėjo siūlymus dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo, paminėtina, jog Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2025 m. vasario 14 d. tarpinstituciniame pasitarime informavo, kad artimiausiu metu parengs ir pateiks derinti Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 30 straipsnio pakeitimo projektą. Taip pat paminėtina, kad Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) šiuo metu yra užregistruoti (paviešinti) Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 30 straipsnio ir 36-4 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XVP-132(2) ir Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 30 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XVP-147.

Atsižvelgiant į tai, darytina prielaida, kad įstatymų leidėjas iš naujo svarstys ir spęs draudimo dirbti su vaikais reglamentavimo klausimą. Pareiškėjo siūlymai dėl VTAPĮ 30 straipsnio pakeitimo, manytina, galėtų būti vertinami šio proceso metu.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė